

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1919 kl. 11 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder i syfte att åstadkomma enklare sovplatser i tredje klassens järnvägsvagnar.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 122, har herr *Larson, Edward*, hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att åstadkomma enklare sovplatser i tredje klass järnvägsvagnar samt vidtaga de åtgärder, som därav kunna föranledas. *Motionen.*

I avseende på motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen av kungl. järnvägsstyrelsen, vilket yttrande såsom bilaga är fogat till utskottets utlåtande. *Utlåtande.*

Av kungl. järnvägsstyrelsens yttrande synes framgå, att det högre priset på sovvagnsplats icke så mycket betingas av en dyrare inredning och kostnad för sängkläder, vilket synes vara motionärens uppfattning, utan fastmera därav att driftkostnaden per plats ökas, då i samma vagnutrymme icke kan inredas ett lika stort antal sov- som sittplatser. Då genom den av motionären föreslagna åtgärden antalet sovplatser i en vagn ingalunda skulle kunna bli större än vid den nuvarande inredningen av tredje klass sovvagnar, skulle sålunda priset på sovplats icke nämnvärt kunna nedbringas; i varje fall torde icke sovplats kunna anordnas för det av motionären tänkta priset av en krona. Dessutom torde det före-

Utskottet.

slagna systemet med anbringande av hängmattor icke kunna fylla de enklaste krav på bekvämlighet.

Utskottet, som vill förutsätta, att kungl. järnvägsstyrelsen för framtiden vid inredandet av tredje klassens sovvagnar måtte ytterligare taga i övervägande, huruvida icke någon möjlighet kunde förefinnas för ett realiserande av de önskemål om billigare sovplatser för tredje klassens resande, som motionären framfört, får hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 mars 1919.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: herrar Nylander, Welander, Tengvall, Öhman, Öhngren och Johansson.

Bilaga.

Till riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

Angående beredande av enklare sovplatser i 3 klass.

I skrivelse den 21 sistlidne februari har Kungl. Maj:t anbefallt järnvägsstyrelsen att avgiva yttrande över en i första kammaren väckt motion, nr 122, om vidtagandet av åtgärder för åstadkommande av enklare sovplatser i III klassens vagnar vid statens järnvägar, och får järnvägsstyrelsen till åtlydnad härav anföra följande.

Motionären uttalar såsom ett önskemål, att de resande i III klass må kunna beredas tillfälle till vila under längre nattresor utan att för den skull behöva anlita sovvagn, till vilken tillträdet måste vara förenat med viss extra avgift, som för många kan vara rätt betungande. Detta önskemål har motionären tänkt sig kunna på ett enkelt sätt tillgodoses genom anbringande i vanliga sittvagnar av hängmattor.

Styrelsen får med anledning härav framhålla, att ökningen av driftkostnaden per plats räknat för framförande av en sovvagn i jämförelse med driftkostnaden för en sittvagn till allra största delen betingas därav, att i förra fallet vagnvikten per resande måste bliva icke obetydligt större än i senare fallet. Ur driftekonomisk synpunkt är det därför givetvis ett önskemål att nedbringa vagnvikten per plats för att minska framdragningskostnaden, och detta syfte vinnes självfallet i den mån, antalet resandeplatser kan ökas. Man måste emellertid samtidigt beakta den resande allmänhetens krav på bekvämlighet och snygghet, och i detta avseende äro anspråken ganska högt uppdrifna hos en mycket stor del av de resande, som begagna sig av III klass. Innan järnvägsstyrelsen gick i författning om anskaffande av III klass sovvagnar, förskaffade sig styrelsen kännedom om de III klassvagnar, som i rätt stor utsträckning kommit till användning i Ryssland och som utrustats med inredning för apterande till sovvagnar. Dessa vagnar voro så anordnade, att ett relativt stort antal sovplatser kunde beredas, men detta skedde med uppoffring av alla rimliga anspråk på bekvämlighet och ostördhet. Styrelsen ansåg uteslutet, att dylika vagnar skulle tillfredsställa den svenska allmänheten, och valde i stället en typ, som anslöt sig till de förut befintliga II klass sovvagnarna men med sådana förändringar, som betingades av kravet på att med hänsyn till den lägre avgiften vagnsutrymmet borde bättre utnyttjas än i II klass vagnarna. Erfarenheten har också visat, att statens järnvägars III klass sovvagnar tillfredsställt allmänhetens krav på bekvämlighet och ostördhet.

Vad beträffar motionärens förslag att utrusta vanliga vagnar med *hängmattor*, så kan styrelsen för sin del *icke* biträda detsamma av i huvudsak samma skäl, som på sin tid dikterade styrelsens ståndpunkt gentemot de i Ryssland använda vagnarna. Syftemålet med förslaget synes vara att åstadkomma sovplatser, som kunna göras tillgängliga utan någon nämnvärd extra kostnad för de resande, men för detta syftes vinnande är nödvändigt, att antalet sovplatser blir

endast obetydligt lägre än antalet sittplatser i vagnen. Statens järnvägars nyaste III klass sittvagnar för fjärrtrafik äro så anordnade, att 8 sittplatser upptaga ett utrymme i vagnens längdriktning av 1,62 meter, och erbjuda dessa vagnar fullt tillfredsställande bekvämlighet för de resande. Det torde utan vidare vara klart, att det icke är möjligt anordna ett någorlunda motsvarande antal liggplatser med hängmattor med bibehållande av någon som helst bekvämlighet och trevnad för de resande. Icke heller skulle det stora flertalet resande vara tillfredsställt med liggplatser i hängmattor, även om de voro anordnade så, att ostörda viloplatser erhöles.

Med stöd av det anförda får järnvägsstyrelsen hemställa, att utskottet måtte *avstyrka* bifall till den föreliggande motionen.

Stockholm den 7 mars 1919.

KUNGL. JÄRNVÄGSSTYRELSEN.

Axel Granholm.

E. J. A. Nothin.
